

er hjá henni eitt fruktabart bil, og við gentuni er vónin stöðugt í honum. Söguhátturinn, har frásögumaðurinn gevur seg til kennar sum tann skrivandi, »nú meðan eg skrivi«, heldur eisini möguleikanum opnum, at hann lutvist skrivur til gentuna og altsó er henni nær. Hinvegin kann hann eisini bara skriva til sín sjálvs. Hvussu er og ikki, so er væl meira framtak í hesum persóninum enn í teimum í undanfarna savninum.

Nortið verður eisini við hetta ikki rættliga at hoyra til, ikki at passa inn í gerandisætlanina, at hava aðrar dreymar enn fólk flest: »Vart tú sum eg, í loyndum ein svikjari - móti gerandisdegnum, tí tryggju krubbuni, rokniestykinum, sum altíð gekk upp? Sást tú fyrri tær, ikki ta gráu grómuna, men tað stóra litspælið?«. Hetta eru tankar, sum lesarin kennir aftur líka frá »Helluni« um »Ta bláu kannuna« og til »Tann nýggja mannin«. Jú, vit ferðast á kendum götum.

»Á leirfótum« er kærleikssoga, har vit eru stödd eitt hugnakvöld á einum kamari á einum studentagarði í Keymanahavn. Tá ið gestirnir eru farnir, fara Enokkur og Anna, sum bert hava kenst í fáar vikur, í song saman. Enokkur verður burtur í ørandi elskhugi, men seinni, tá ið Anna er sovnað, gerst hann í allari sínari gleði ótryggur. Hann veit, at hann skilur ikki Onnu, kvinnuna - eitt vanlig fríbyrgið í søgunum hjá Hanusi - tað er tó ikki bara tað, sum skapar ófrið í sinninum, men eisini varhugin av, at tá ið tú hevur fingið eitthvørt, so kemur eisini vandin fyrri at missa tað snikandi.

Sum so mangan eru kvinnuni tillutaði næstan yvirnatúrlig evnir í mun til mannin. Hon kann fara við honum, sum tað hóvar henni, og tann trósligi mátturinn rökkur longu. Kvinnan og kærleikin hava alt at siga, og tey standa sum ein dyggur mótsetningur til tann kalda studentagarðin og alt betongið, sum umgyrdur hann. »Á leirfótum« er um ástina, sum í løtum kann flyta teg upp á eitt hægri stöði, men hon er eisini um, hvussu lætt tað er at spæla av við henda viðbrekna og loftfanda dýrgrip.

Deyð mentan

Tað livandi lívið móttvegis deyðari fornminissavns-vitan er tema í »Aymée«. Eg'io umboðar eina dynamiska lífsskóðan, meðan harra Persson og húski eru stívnaði í eina statiskari. Tey hjá Persson samla upp á vitan um gamlar mentanir og kjálást um samfelagsviðurskiftir tá á døgum, meðan samtíðin ikki hevur tann nágtva dhugan, hóast harra Persson er politikari.

Tann upprunliga sötlek-aborna í livandi dóttirin Aymée er stírnáð undir á-

virkanini frá tí ráðarika pápanum og tí eftirapandi familjuni, og eisini hon hevur lagt seg eftir teirra - les: hansara - áhugamálum. Hennara viðurskiftir til list og lívið sum heild eru ikki ektað og spontani; ein múrur er millum hana og umheimin. Hon ger ikki tað, hon hevur hug til ella kennir, men tað foreldrin - les: pápan - vilja hava hana til.

Sögan er spösk á nakað sama hátt sum »Gerontisk millumspæl« úr »Dóttur av Proteus«, og er somuleiðis um fólk, sum pynta seg við deyðari mentan og ikki virða tað spirandi lívið. Heimur teirra er eins og ein sarkofagur, og tey ferðast í deyðans skugga. Eftir at hava verið saman við Aymée og familjuni hjá henni er frásögumaðurinn noyddur til bókstaviliga at tváa sær í regninum, fyrri aftur at fáa samband við veruleikan og lívið. Fyri Aymée gerst einki, hon er með alla vörðin ein saltstóli.

»Holdsins morgun« fer fram í sama slag av bygðarumhvørvi sum »Hellan« og »Undir tinum veingjabreiði« og kann fastast sum eitt framhald av hesum báðum søgnum, hóast høvuds-persónurin nú eitur Edmund. Sögan er um synd og samvitsku, nú drongurin nærkast kynsbúningardlidi, og hann hevur litið við at sam-eina ta kropsligu menningina við reisleikarøvini hjá bygdini.

Ein avgerandi munur frá teimum nevndu søgnum er, at Edmund ikki ræðist teir vaksnu, tvørturímóti »tókki honum næstan synd í teimum«. Hann hevur aðrar og stórari trupulleikar at takast við og leggur seg á knæ í hjallinum at biðja um fyrigiving fyrri tankar og gerðir, men so stingur nakað seg upp: »Hevði hann biðið av heilum huga? Ella hevði hann bara ... spælt sjónleik?«. Ivin stendur bert við eina lítila løtu, so »eins og ypti hann óksli innantanna« og fer niðan í urtagarðin.

Frá at hava fjalt seg í skitnum neystum og hjøllum við royninum av tjøru og laka-spiki at stuðla upp undir syndina, ger hann knappliga av at fara niðan í urtagarðin, har »Alt var so staðið«, og hann verður burtur í krydd-raðum tyngdur. Eftir at hava verið angur eftir av, at hansara kenslurugu vera synd, gerst hann friur og kann fara inn í ein blómandi heim. Edmund verður ikki koyrdur út aldingarðinum, men fer tvørturímóti inn í hann.

Stuttsgøurnar hjá Hanusi Andreassen eru mangan afturlitandi, sagt verður frá eini hornværi tíð - oftast unglingaárum - og í hesum minna tær ikki söt um sögurnar hjá Hjalmar Soderberg, ið kallast *historietter*. So er eisini í »Við Edgar Allan Poe í Sólhavn« - »Sum tað er merkiligt at hugsa um tey fyrstu ung-dómsárin« - har frásögumaðurin Rikard og vinnað-

urin Cecil fara á eina av teimum føroysku summarstevnunum. Sögan fer fram í tí tífarskeiðnum, har tú ikki ert unglingi longu, men hinvegin ert tú ikki farn inn á tína lívsrás, og - sum høvudurin sigur - »tá er ævintýrið har«.

Rikard og Cecil eru vörðir vinmenn, tí teir ar-beiða á sama arbeiðsplássi, og báðir eru hugtúknir av Edgar Allan Poe. Tittulin sipar til, at frásögumaðurin meinar at siggja líkleikar millum Poe og Cecil, tað er okkurt duldarfult yvir Cecil, ein óvirkandi hørð lagna. Eftir at báðir hava upplivað stevnuna við brennivini og konufólki - aftur her torir okkara maður at liggja framvið - sigur Cecil frá tí hørnu lukkunni, sigur frá eini stórtíð hjá familjuni, sum ongantíð fer at koma aftur. Hann og pápan og familjan eru dömd at fjakka heimleys á fold í tómrúminum millum listaheimin og borgaraheimin, eins og Poe var tað. Somuleiðis gerst tað undir lesn-áðinum greitt, at føroyska sögan eisini skal lesast í mun til söguna »Ligeia« hjá amerikanska høvundanum.

Poe gyklar dreymaumhvørvi og óveruligar persónar, men við veruligari ræðslu, veruligum kærleika, veruligum hatri, veruligari skuldarkenslu, veruligum ó-hugna. Hetta er hansara bragd. »Við Edgar Allan Poe í Sólhavn« avmyndar vanligt føroyskt umhvørvi við vanligum menniskjum, men fitt av lýsinum niður yvir söguna stavar frá Poe, og í sínum lag fær hetta aðrar skuggar fram enn teir vanligu. Hartil kemur, at tann tvítíttáða kenslan av angist og atdrátti, sum eyðkennir kvinnumyndirnar hjá Poe, heldur ikki er púra fremmandi í søgunum hjá Hanusi Andreassen.

Ein burturmist tíð

Tittulin »Á hinari breytini« sipar til, at frásögumaðurin, tá ið hann hugsar um eina lítila bygd, hann eitt skifti býði í, kennir seg »á eini aðrari breyt, eina breyt gjørdari úr fortíð og ským-ing og hógvi, breytini hjá abbum og ommum og lang-abbum og langommum títum«. Tað ræður um at minnast, um ikki at missa sambandið við föfedrarar og síðarvin, sum her verður lýstur sum ein onnur göta, enn tann tí dagliga gongur á, sum jó peikar út í framtíðina, har uppgávur liggja framman fyrri stavni. Á henda hátt verður víst á, at hóast tú ikki skalt gloyma títu uppruna, so er tað vanda-mikið at floyma seg burtur í fortíðina, tí lívið hjá tær er nú og komandi. Best er ikki at fara longri enn at droyma um ta farnu fríðseluna, tó at tú hevur eina kenslu av at hava mist okkurt.

Pinkubygðin í »Á hinari breytini« hevur ikki nógv í felag við bygðarlýsingina í »Undir tinum veingjabreiði«. Her er einki háð,

eingin óreinar latur og slatur, men óspilt menniskir og náttúra. Frásögumaðurin hevur tó bert býði í bygdini tvinnanda vaksnamannaár, er tí ikki fløktur upp í bygdina, sum var hann uppvaks-in har, og kann tí líta at henni við nýggjum eygum.

Í seinastu stuttsgøuni »Gull« hómast at erda ein glotti í tilverumjorknum. Temuni eru tey somu sum í teimum undanfarnu søgnum, men eg'io visir eitt óðrvisi áðri enn fyrr. Í stuttum: hann tekur sær annað skinn um bak.

Eins og í »Bræv til eitt blomster« er gentan í »Gull«, sum frásögumaður-in tilbiður, reyðhærð og gátufur og ber bláðýpið í sær, og eins og í tí fyrru søguni sigur hann við hana, hvussu vøkur hon er, og hvussu hann elskar hana. Her verður hann við sviðið soð, men kann tó gleðast um at hava hitt hana, og bara tað at hava møtt henni gyllir hansara tilveru.

Tað er eisini úr »Gull«, at tittulin »Við tendraðum lyktum« stavar: »Kvöld eru sum skip, tey kunnu sigla við sløktum ella tendraðum ljósum«, tvs. gleðiskvöld, og seinni, eftir at gentan hevur víst hann frá sær:

»Tvey skip høvdu umskarast úti á tí myrka havi, heilsast við tendraðum ljósum og vóru so farin hvørt sína leið«, tvs. alt er opið, einki er dult. Samanumtikið: persónarnir ganga við opnum eygum og royna ikki at dylja nakað, og harvið verða teir friari og hava stórari möguleika at fáa nakað burtur úr livinum.

Seinasti teksturin í savninum er nitroyndin »Keisarin og eg« um kvæðini og dansin, um hvussu høvudurin kunnaðist við tey, og hvat tey hava at týða fyrri hann. Serliga persónurin Karlamagnus, haðani tittulin. Kvæðagreinin er samstundis ein frásögn um ta vakn-and: tilvitanina um, at til-veran er ikki svørt/hvít, at menniskjað er ikki bara gott ella ónt, at lívið er meira fløkt enn so.

Bráðfengis úrskurður

Tær átta sögurnar í »Við tendraðum lyktum« eru yvir-høvur mildari enn sögurnar í »Dóttur av Proteus« og mangan merktar av sorg-blíðni, og tað sviðandi bit, sum t.d. var í »Undir tinum veingjabreiði«, er ikki til staðar her.

Ein tráður í teimum flestu søgnum er ein ótrúlig virð-

ing fyrri kvinnuni, ein tilbíðjan, sum nærkast hálov-an. Kvinnurnar eru visar og loyndarfullar og hava eina styrki í sær, sum er eldri enn okkara tilvitan, og sum maðurin bert kann royna at gita sær til. Tað eru tær, sum gera lívið vert at liva.

»Við tendraðum lyktum« leggur seg í slóðina eftir »Dóttur av Proteus«, og høvuds-persónarnir stríðast við somu trupulleikar. Hava viðhvørt stórari áreiði - tora at nærkast kvinnuni - men hava annars sum heild akkurát líka ilt við at fóta sær í tilveruni. Seinasta sögan ber kortini boð um, at ein slóð hómast, hon verður ikki løtt og einföld at ganga, men hon er har. Ein fyribils niðurstøða er funnin.

løg hjá knút Olsen

Lat sálmin frá tí lága

2. Hann leður havsins bylgur, hann egur stormins náði, hann norðlýsinum fylgir á longu vetrarmátt. Hann verjur vára groði, hann ongan lyva vil, hann sigur vára með, og all hani náði rökkur til.

3. Tær veri þris og heiður, tú alt tað besta vilt, í náði tú oss leður til himmirkí gyllt. Við harti og við tungu væri viljun þrisa tær, tey gomlu og tey unga, o, Harri, tær lovsöngum var.

Sálmur í Jónsen títli.